

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De fide, spe, charitate - Cod. Ettenheim-Münster 200

Lugo, Juan

[Köln, Rom], 1635

Disputatio IV.

[urn:nbn:de:bsz:31-117176](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117176)

revelaverit, sufficit habere assensum etiam ^{michi} in verbis de
veritate revelationis, cur ego tenebor credere, postquam o[mn]ia mihi per se
proponitur? ^{De} admittit antecedenti negatione casus: nam quae Deus aly
si mihi revelat, si dicit vel loquitur mihi vel ad me pertinet, uti scilicet
de illis tanquam de mihi impertinentibus si curam nec a mente deo nec
discrepando; at vero quae mediate, vel immediate revelantur, quaha
ec o[mn]ia o[mn]ia fidei divinis dispensatione, praesertim ea mihi loquitur Deus, loqui a
e Deum ordinata ad me illud. At ex intentione manifestationis mihi
suae mentem seu ex inspectore, ut a me doctrina illa accipatur,
quae si in y o[mn]ia me habere negatur, hoc est invidere nobis in aucto
ritatem divinam si accipitur sic testimonium et doctrinam in se in
tentionem qua Deus ea mihi manifestat, nam sicut si ^{big} Deus nobis
veritatem appareret, tenebimur procepto affirmativo. Reliquis ex
hiberi ei oblatum cultum et reverentiam, ut quando revelat sibi nobis
appareret, tenebimur eam debito cultu et reverentia exigere, quae reveren
tia potissime consistit in amplexando eorum testimonio et praesertim
assensum cum submissione debita mihi testificata.

^{De} dubitatur: quo potissimum tempore obliget hoc pro
ceptum affirmativum credendi. Theologi qui de hoc agunt dicunt contra
alios, quando primum alium fidei, et sufficienter proponitur, et si solum
de si baptizatus reditiam et. quoniam baptizatus illud dicitur et quando veniunt
ad vitam aeternam, postea vero inquit Augustinus in fidei q. 2. art. 6. et. per
si tenentur non amplius eligere actum suum nisi obviat necessitas
suae salutandi. Thomas Sanchez si supra addit obligare etiam pro
ceptum quando quis patitur tentationem gravem contra fidem, tunc et debet
pontuae. postea per alios contrarios. alij vero casus ut quando quis
teneatur confiteri vel contenti de peccatis vel alia exere ad sua fidei
aut exigatur, si tam obligantur ex hoc fidei procepto quam per accidens
ex vi aliorum proceptorum quae sine fide impleri non possunt.

Contra haec th. e. gravis difficultas, nam proceptum electionis
Dei si obligat quando primum proponitur Deo summe a malis, nec
quando primum incipit ratio eius, ut cum coeli Doctorum in talibus Sanchez
ubi supra cap. 30. hunc et. nec proceptum conversionis vel susceptionis
obligat quando primum habetur notitia ad gravitatis peccati, nam huius
modi dicitur proceptum baptismi suscipiendi obligare statim quando
primum potest suscipi, et per consequens tenetur, etiam hoc habere
attritionem ad effectum baptismi consequendum, haec th. obliquo attritionis
est per accidens, non per se. novum qui huiusmodi huiusmodi notitia
non fieri, et th. si non baptizari ob aliqua impedimenta, hoc quidem
si tenetur statim habere contritionem, cur ego teneatur ad electionem

68.
Dum statim excommunicatus sit, dum tota necessitas fieri sit in ordine ad solu-
tionem ad quem de hoc non tenetur statim procedere, oia media necessaria.
§. 2. a. illi non tenetur statim ad contritionem vel satisfactionem post baptismum
quin ad contritionem etiam qui per baptismum peccat, tenetur statim post
peccatum ad contritionem vel penitentiam quae ipsi tam necessariae
sunt ut non si baptizatus. Et non tenetur h. tenetur statim post peccatum
satisfieri vel contenteri, nisi nec tenetur h. baptizatus quando primum
est notitiam dei.

Deus si non videtur reddendum a tali sententia quam de
condemno supponere videntur, licet eam ex professo non tractent. Suarez
tom. 3. lib. 3. cap. 2. §. 2. de peccatis et de peccatis. Vasquez 2. tom. in 3. p.
dis. 149. num. 36. et alij contra. ratio a. videtur colligi ex supradictis,
si fieri preceptum licet sit affirmativum et non ob legem propter se in
ultis et reverentia praeam debita de iure auctoritati aliquis nobis
proponit et testificanti, quare sicut ille qui occurrit dea tenetur
statim ei exhibere reverentiam quam non exhibeat nisi solum peccat
contra Deum tempore etiam quando dea permaneret mansisset, ipse
maneret eadem alio exhibere ultis, sic etiam quando nobis pri-
mum occurrit divina auctoritas et testificatio sufficienter proposita,
peccans non debet debita reverentia exhibere, et quando in re man-
mas continetur idem peccatum, licet contumaciter in eo qui non redi-
tuit solatum, quod debet perseverare eadem obsequio reverentia, at vero
in peccato contritionis et conversionis non debet hoc, quia precep-
tum reverentiae ista est affirmativum ut non obligeat ex natura rei statim,
nam licet peccatum mortale sit aliquam maiorem irreverentiam in
Deo, quatenus Deus postponitur executioni per peccatum, omissio in
vel de facto conversionis in e. gravis irreverentia, contra in Deum, quia
non est deus statim occasio determinata, in qua necesse sit Deum colere,
nec per ipsam dilatare continuare deinde hoc irreverentiam praeori-
tunt, licet etiam ille qui statim vel statim aliquid praecipit non obsequit,
non tenetur committere novam irreverentiam gravem ex eo quod, potius
debet statim statim vel prolatum absentem ad petendam veniam,
preceptum est. obsequitiam solum obligat pro occasionibus occurrentibus
sicut a. occasio semper adest, quae semper manet proposita divina autho-
ritas testificans ista est exigens cultum fidei donec ei exhibeatur,
si diem in precepto dilectionis dictum est, haec est obligat ad
diligendum obsequit quando primum proponitur, sed ad diligendum mora-
liter, loquendo de primum toties repetita dilectione, quoties sufficienter
ad hoc ut ista non praestatur moraliter amicus dei, debetur a. reverentia
quae per se exhibetur obligat quando primum occurrit vel saltem
loquitur

loquitur nobis persona cui reverentiam debent, ut constat in humanis.
Sine infero a honore fidei h. solum debere cleri. Sicut ab eo
qui nunquam credidit, sed etiam ab eo qui credidit & postea suam, perit
nit, nam licet ille, qui perdidit charitatem h. obligetur statim ad eam
recuperandam, in illo. in qui suam amittit, excellentiam obligatam
retractandi statim subm. infirmitatem & recuperandi suam, ita ut dubio
fidei, ut contentus gratia peccati, qd. hii h. habent se tunc. o. sicut
ille, qui nunquam credidit & cui de novo proponatur fides sufficit.
inter quos, ut reseraret proportio actualis sufficientis d. u. m. x. a. h. o. n.
tatis. sicut videtur perseverare. irreverentia per omissionem fidei &
reverentia debite Deo loquenti. an vero preceptum fidei obliget etiam
ad repetitionem postea aliquam usum fidei etiam in eo qui nunquam
credidit & ut necesse statim repetatur sequenti.

Tertio ergo dubitari solet quorum obligata requiratur fides
exclusa ex precepto, de quo late ultra alios S. Thomas sanctus ubi
primum cap. 3. Prima sententia docet obligari eos ut sciant eos articulos
qui ab Ecclia solemniter cultu proponuntur & celebrantur, ut eo sc. eos pu-
bliciter celebrat ut ab omni sciantur. haec sententia peccata videtur
per excessum & per defectum. per excessum qd. aliqua mysteria celebrant
quae h. tenentur o. s. explicita scire, ut in principio. In figurato & alia
humidiori. per defectum vero qd. aliqua h. celebrant quae necesse e
scire, ex precepto, ut Verum e. creatorum, sanctorum, Numm. et alia.
Secundo ha. solemnitates tempore ipsi augentur additis alijs de novo,
numm. a. credendum ex precepto h. variatur.

Mais placet regula illa quam scilicet Theologi ponunt
in hac o. s. obligari ad credendum explicita ea quae in symbolo. h. o. n.
continentur. primo qd. dicit. Ap. symbolum illud composuerunt ut
diverteretur regula eorum quae oportebat explicita, ubi praenota
& in qua o. s. debebant convenire & quam debebant reddere, ut symbo-
lum sui signum corae. sua gratemiohis. ita colligitur ex Clemente 8.
cap. 1. de Jacobum fratrem C. m. ex regulis h. o. n. 1. 1. de tempore
le ex Leone Papa. term. 11. de Passione qui dicitur h. o. n. s. o. n. s.
symbolum vram fidei regulam statuisse. quare. in m. dubium sit
quae fidei mysteria tenentur o. s. explicita, ut supra, ne illa qd. optima
regula assignari quam illam quam Ap. a. Christo dno instituti vobis
proponerunt.

Deo qd. hanc obligatam sciendi symbolum agnovit per se
Ecclia, docet probatur ne aliquis ad Baptismum admittatur qui
symbolum nesciat, ut constat ex cap. baptis. e. d. o. s. cap. h. licet.
cap. ante baptismum. cap. ante 2. dies de consecr. d. i. s. q. 2. in
Concilio

Concilio Brauacensi 2. cap. j. e in Concilio Caduacensi cap. 46. & 47. 69.
in Concilio Niceno 2. cap. 2. e in Concilio Constantino. cap. 7. e in
praecepti sciendi symbolum sibi mentio in Concilio. Maguat. cap. 45. e in
Latoran. sub Leone X. sect. 9. cap. 2. e in Arelatensi sub Carolo cap. 19.
e in Thomeasi cap. j. & 2. e Denique in Concilio Py V cap. j. d. 5. dicit
Christianos habere debere tenere illa quae N. Ap. dicitur aperte afflati
in symboli articulis tradiderunt.

Obiicit primo: quia aliqua sunt in symbolo quorum notitia
non videtur esse sub praecipio, scilicet articulus quo creditur hanc Ecclesiam
Eucharistiam Communionem, de cuius explicatio non multum videtur cu-
rare. Sed non, quia articulus etiam quod creditur sepulturam Christi & h. e.
sub praecipio fides explicita totius symboli. Quod in primis ostenditur
non sic regulam obligationem crediti: quia si in symbolo, aliqua e. s. quae
non potest pariter ad eam solam obligari, ut in articulo obligabit, ut sepultura,
Christi, vel etiam ad nullam ut fides Pontificum Petalum illam sub quo Chris-
tians e. alia etiam e. de quibus merito praecipi e. a nemine ignorari,
quales e. fides mutua se pro. precibus e. operibus pro. iuuare, quae e. e.
qui videtur fidem suam in periculo constitutum nesciat. Et e. pro
terius rebus e. vitas praecis vel ieiunia. Deo offerre, quae e. sanctorum
communio. Denique in articulo de sancta Ecclesia profitemur extra
Ecclesiam non sumus. Ecclesia non potest esse salutem, sed nemo ignorat eo ipso quod
sciat fidem esse sub praecipio. alia vero sunt ubi profitemur, scilicet unita-
tem corporis sub uno capite, qui e. summus Pontifex, quod numerari in
illis quae oportet scire in ordine ad implenda praecipia, vnum e. praecipio
tenere e. obsequium Pontifici ut haeremus capiti, quare non e. necessaria per illa
non inductio de hoc quod nescit.

Obiicit deinde: quia aliqua videntur esse quorum notitia e. sub praecipio
e. contrariantur in eum totum, ut fides explicita in Eucharistia, Poenitentia,
e. alia huiusmodi: e. symbolum non e. designata modo fidei explicitae.
Quod ea quae scire debemus e. radice differentia, alia e. e. quorum
notitia potius me spectat ad Dei cultum intellectum, quatenus oportet
ut haec cognoscatur Deum e. de ipso e. que tenet saltem quod praecipua
cris attributa e. affectiones, e. huiusmodi fere e. quae continentur in
symbolo scilicet unitas ecclesiae, Trinitas personarum, liberalitas quae in
receptione hominum manifestatur e. alia e. quae oportet scire ad
impletum aliis. aliis praecipio e. huiusmodi e. potius explicita Eucharistia
e. Intorem, notitia etiam praecipitorum Recalogi e. aliorum praecipitorum
numorum. haec a. non oportet poni in symbolo, quia ex ipsa obligatione
praecipitorum originem obligatio implendi e. sciendi illas, v. g. ex praecipio
tenendi Eucharistiam oritur obligatio sciendi quod continentur in illo.
Sicut,

Imo, unde etiam valde probabile est fidem explicitam Imo Confessionis
Extreme Unctionis, Ordinis, & Matrimonij & obligans eos nisi eos qui
ea Imo volunt excipere.

Secundo hanc obligationem advertebam & primo fides in obum
teneri videtur, sed aliquando assensum fidei & notitiam horum officiorum
repetitio toties saltem quiescit ut satis ut moraliter dicitur & huiusmodi
ut in vi habitualiter & profiteri hanc obla. per amplecti hanc fidem doc-
trinam, qui obligata nemo est ex his qui Ceteram Religionem profi-
tentur qui in satisfaciunt quoad fidem assensum repetitionem.

Secundo advertendum est Pastores & Doctores ad plus teneri sciendi
& inquirendi circa res fidei, ut erunt eas populo explicare, probare
& defendere pro cuius officio & gradu, de quo videtur Valentia &
pud. 2.

Quarto dubitari potest: an hoc preceptum fidei explicita, ut
natale, vel pontificum? natale a. appello in qd. si sit supradicta
saltem praesupposita, sed si ex ipsa rei natura oritur sine alia imposi-
tione, supponit etiam hoc & voluntate. Secundo. Re. in primo precep-
tum negativum saltem in dissentiendo obla. reuelata. Et praesupponit
natale, item preceptum credendi explicita, ea quorum fides explicita
necessaria est necessitate, medijs et etiam praesupponit natale, ex obligatione
qua unquam debet procurare propriam salutem. Denique preceptum
credendi hanc fidei doctrinam saltem in coram & implicita, & praer-
ceptum natale, ut constat ex supradictis. Secundo preceptum credendi
explicita, unum Deum remuneratorem obligat et ad rei statum, quod
si obligatur statim habet ad credendam fidei doctrinam, saltem in coram,
eo ipso obligatur ad credendum Deum esse, cum nihil potest credi nisi
credatur Deum esse qui reuelat. tenetur etiam statim credere
Deum esse remuneratorem, si sine hac fide explicita non sit moraliter
loquendo veritate. Rei mandata. Et cum ex natura rei tenetur hoc
adhibere media necessaria ad observantiam legis, tenetur etiam ad
hanc fidem explicitam remuneratorem.

Si vero fermo sit de fide explicita, Trinitatis, Incarnationis,
& Symboli, hoc preceptum in tenetur de natale, sed pontificum, quod
in precepto natale satisfieri videtur, si hoc oritur a doctrina religionis
Christiana in coram, & sicut si tenetur ad credendam explicita, in materia
reuelata, si etiam si tenetur ad illa, nam nullus de his divina au-
thoritati aliqua obla. testificant, si obligat ad explicita in quenda
& illigenda illa obla. sed ad credendam illa, sub aliqua coram appo-
hensione, & amplectendam doctrinam in qua illa coram continentur.

Sed si adhuc alterius dubitari: an hoc preceptum pontifi-
um

usum sit dicitur an John Sicut dicitur per similitudinem et mihi est divi 70.
 viron impotibile a Christo Dno et sui. quibus in matrem; mouerit pro
 de. Chis Dno praecepit huius praeceptum et docere praeceptum eos qui baptizati
 erant. Et eos etiam voluit notitiam explicitam habere mysterio-
 rum in vita in eis sed in gloria, ut constat de iudicio extremi arti-
 culo, in ista illud Act. Johannes praecepit Dno praeceptum et testificari
 quod ipse qui confisus est a Deo iudex vivorum et mortuorum.
 Sed quia Cetera non potest praeceptum actus mere interius, ut supponit ex conti-
 nentia in materia de legibus, credere a. explicito hoc vel illa obicit actus
 mere interius et Cetera, sine huius potestatem illud praeceptum. Et hoc
 praeceptum a toto Christo Dno totum habuit; an vero sit obligatio sciendi
 memoriter symedum et alias circumstantias huius praecepti, vnde quod
 dicitur ubi supra.

SECTIO II

Utrum omnis Fidei assensus dependat necessario a
 voluntate?

Ratio dubitandi est, quia illud est potestas necessaria respectu sui obiecti, vel
 erga praeponderantia motiva sufficientia ad fidem, sed non si praeponderat,
 illud necessario operatur sine voluntatis imperio, sicut oculus ne-
 cessario videt colorem praeponderantem; si vero non adhibet motiva sufficientia
 non poterit illud credere quantumcumque voluntas imperet, quia non potest
 illud ferri nisi ad verum apparens, sicut nec oculus videt ad colorem
 et huiusmodi.

Prima sententia docet de eo esse in potestate voluntatis mouere
 intellectum ad assensum alicuius obiecti, ut nullas deante ratione vel motivo
 potest intellectum cogere ad assentiendum. Ita Caretanus in 1a Eda. q. 65.
 art. 4.

Haec tamen sententia nullo modo probari potest, ut constat experi-
 entia, sicut est voluntas non potest cogere se ad amandum quod non appareat
 bonum, ita nec potest cogere intellectum ad assentiendum obiecto in quo non
 appareat veritas, de quo nemo potest assertive iudicare, sed de
 paria, quia nullum potest fundere ad id affirmandum, alioquin sequeretur
 coniugem dubitantem de valore sex persequerentia prioris matri-
 monii, potest pro arbitrio suo deponere illud dubium, et determinate
 credere, mortuum esse priorem coniugem, ita potest coniugem asso-
 cere, quamlibet partem determinate sine mendacio, credendo veritatem
 prius

prout illam partem determinat, potest etiam iniquisq; latari
vel fridari pro sua voluntate, credendo determinate bona vel
mala, merita futuris, sicut contra Arsen 2 de Ara cap. 160. th. 3.
dicentem pōe nos phantasiari seu imaginari cum voluimus, opinari
autem & ita.

2da sententia extrema dicit actum fidei n pendere ab actu
affectu voluntatis, sed intellectum in potestatis motoris tam necessario
credere, sicut potestis quibusdam deponit de vobis aut natus concho,
quare ad summum dubii poterit illud voluntati quatenus qsa cogere
si intellectum ne os attentatur quod ex exercitum, n tñ poterit deter-
minare illam qe ad specificacōem; & tribuitur sicut Scoti in 3. dist.
25. q. 2. sed forte immerito; tribuitur etiam Holst in jmo q. j.
& alij.

Tertia sententia concedit dependentiam a voluntate, n
tñ a voluntate, imperante assensum per actum positivum, sed a
voluntate, permittente, seu n resistente, hæc etiam tribuitur Scoto,
sicut n tatus ad eius mentem.

Alij dicunt dependere intellectum a voluntate actuali saltem
antequam acquiratur habitus, sicut post habitum acquiratum, ita
videtur sentire Scoti j. parte. q. 2. ad ult. & Bannes q in pñti q. j.
art. 4. s.

Alij deniq; voluntatem a primam fidei es-
sentiam, n tñ de aliis vobis qui postea sequuntur.

Tercia & corus sententia docet intellectum necessario dependere
a voluntate, per actualem & positivam affectum imperante assen-
sum fidei, a quo affectu fides determinatur voluntaria, libera.
hæc S. Thome in præsentis art. j. c. 2. & q. 4. art. 2. Alexandri
q. 63. memb. 2. art. j. Bonau. in 3. dist. 23. art. 9. q. 2. Richardi
art. 6. qj. Curandi dist. 24. q. 3. Valentia ibi supra ceterorum,
quos sequitur Suarez in pñti disp. 6. sect. 6. memb. 4. & ceterorum re-
centiorum.

Ita primo ex scripturas ubi passim supponitur fides
eē libera. Marci ult. paradisa, Evangelium in creatum, qui credi-
derit & baptizatus fuerit salvus, qui a n crediderit damnabitur. ad
Rom. 10. corde creditur ad iustitiam, ubi nō corpus illigitur, ut
notat ibi S. Thomas, ad Rom. j. accepimus gratiam ad obediendum
fidei, obedientia a ad voluntatem peccat, fidei infirmitas & culpabilis.
Marci ult. exprobatū mendacitatem eorum & alij nre.

2do pñt ex omnia traquano 2. can. 5. his vestigiis dicit
inibum fidei eē yrum credulitatis affectum ex quo nō nobis per in-
spiracōem spiritus s. corrigentem voluntatem nrām ab infirmitate.
in fiam.

ad Rom. ecce fides est infirmitas radicaliter est in voluntate. ex Augustino
de sermo. 2. can. 55. ubi ex egypto, neminem cogendum est ad fidem magis
sicut hoc propria arbitrio voluntate. ignorantem credens perit, sic propria
mentis conversione quis credendo saluatur. ex Trid. sess. 6. cap. 6. ubi
dicitur hominem rippom ad iustitiam, dum excitati divina gratia & assistenti
fidei ex auiditi concipientes libere moventur in Deum credentes vera
de qua diuinitus reuelata, & promissa est.

Tertio pto ex Patribus quorum verba affert Valentia ubi supra,
quibus addo Bernardum s. de consideratione cap. 6. fides, inquit, est voluntaria
quidam est actus, gradibus in pro fidei & propalete veritatis. Augustinum
bract. 2. in Ioan; multa, inquit, est hoc facere non volens, credere. a. non potest
nisi volens; & de gradibus ad. 5. cap. 5. colendum sic ait: quisquis dicit
vixit ex me isto habeo fidem, non est propter aliquid, profecto contrarietatis huius
expertissima veritati, non potest credere. aut non credit non est in arbitrio huma-
nae voluntatis, sed in electis preparatur voluntas a Deo, deo ad ipsam
quod fidem que in voluntate est (sic habet voluntatem) pertinet, quis est
superior, quid habes quod non accepisti? Bernardum lib. 4. cap. 62. non timet
inquit, in quibus de etiam in lib. librum est sua potestatis arbitrium hoc
et uixit. Augustinus: secundum fidem tuam fiat tibi. Origenem homil. 2
in diuersa loca scripturae: a nulla, inquit, aufertur possibilitas credendi,
hoc est in arbitrio hominis est cooperatio gratia beatitudinem est. Ambrosium in
ille verba Pauli ad Rom. quod a. qui operatur, ubi sic ait: aut credere
aut non credere voluntatis est, neque est cogitatio est id quod manifestum non est.

Quarto pto ratio: Omnis alius parum efficacibus ratio a priori
habet: de actus fidei est assensus certus exclusionis omnium formidinem,
ut dictum est in superioribus, illectus a. de a. ex vi motorum non determinat
sufficiens omnium formidinem & ad hoc magis determinatio voluntatis
Minor pto: quia omnia motiva non ostendunt eadem veritatem articuli
& non determinant illectum ad exclusionem omnium formidinem, aliquid
demonstrans obitu, quid est. est medium evidens nisi illud ex vi cuius
conuenitur illectus, est cogitur nec dubitare, nec formidare de veritate?
quod vero motiva fuerit non est eijusmodi, inde est illectum indigere volun-
tatis imperio, ex cuius efficacia prohibeatur formido, quia ex vi mo-
torum non potuit cogitari, et hoc est captivum illectum in obsequium fidei.

Confirmatur: quia antecedenter ad voluntatem solum datur
iudicium evidens dicens illud esse prudenter credibile, non formidine,
hoc est, bonum esse ex ista regula prudenter illud credere, bonum a. ut
bonum non mouet immediate illectum sed voluntatem & ab illi iudicio non
est moueri immediate illectus sed mouente voluntate, quia ex a. fidei illius
boni imperat assensum certum intellectualem.

Hinc

¶ In infero primo contra sententiam supra adnotatam h. suffi-
cise ad faciendum voluntatem se habere permissivius, nec exigi actus
positivum, quia tunc hoc illeceq. magis videtur ex vi motuorum
quod de se h. determinat ad tale. genus assensu certis, ut videmus, quod
etiam constat ex testimonio supra ductis exigentibus positivum affe-
ctum, praesertim ex consilio Augustino ubi petitur aliquis affectus
voluntatis qui sit initium finis, et ex inspiratione spiritus sancti.
videtur, si illa h. voluntatis esset, requireretur, siem ob-
iam in hoc iusto h. de meritoriam, quia omnia pura voluntatis h.
et meritoria, ut concedunt contra Lutherum, qui defendunt puram
omissionem. consequens a. e. falsum.

¶ Infero 2do h. sufficere, siem habitudinem, negatam vo-
luntatem praeteritam que praesens propriam actum tendentem, h. qui-
dem habitus, quod adhuc habet h. h. illeceq. motus, quia ut
tenent obitu sufficienter ad credendum tunc formidum; negatam
sufficit voluntas praeterita ad determinandum motum illeceq.,
quod si h. e. h. operatur nec movet.

¶ Infero 3tio contra aliquos recentiores propositis mo-
tivis humanis et motus testi moni, videtur h. sufficere ad precon-
dum quod. Dei testimonium voluntatem tendentem pro motu manare
vel voluntatem credendi ut sic, quod adhuc posita illa voluntate, illeceq.
et indifferens ad credendum vel h. operatum pro testimonium divinum,
quare sicut propositis duobus ^{artibus} ad credendum requiritur vo-
luntas determinata credendi hunc articulum, sic a fortiori pro-
positis duobus motus requiritur voluntas determinata ad cre-
dendum pro hoc motum.

¶ Infero ultimo contra eorundem h. sufficere, voluntatem
solum applicandi illeceq. ad cogitandum de motus, sed requiri
voluntatem immediatam credendi, nam quicquid illeceq. cogitot
circa motus, adhuc illa h. sufficiunt ut determinate inferat
assensum certum, multo e. perveniunt vim motuorum et h. credunt
Et adhuc requiritur aliud in determinatum a quo immediate
determinetur illeceq. ad eliciendum assensum certum fieri.

¶ Contra conclusionem obicitur primo Artes ubi negat, tunc
h. pot. nos operari cum voluntate, et illeceq. h. movetur ad assensum finis
immediat. a voluntate, sed solum a motus propriis pro quod assen-
tetur. Et Artes h. negare voluntati vim determinandi illeceq.
ad assensum, quando aliunde. Nonuntur motus sufficientia, sed
negat voluntatem habere tale dominium despoticum nullo modo
motus ad credendum.

2do obijetur: daemones n̄ hnt piam affectionem ad
 res fieri, & tñ concunt iuxta illud Iacobi j: daemones concunt & con-
 tremunt & ad credendum n̄ requiritur necessario pia affectio volun-
 tatis. 2o motiva n̄re fieri ē eorum vim a daemone q̄ exul-
 tentius tamen illeceus ita penetrari, vt p̄sent in eo generare
 existentiam saltem moralem, quā etiam inuitus conuidentur circa
 res fieri, notis tñ, qui ea motiva multo magis percipiunt, nec uaria
 ē pia affectio in voluntate.

Tertio obijetur: q̄ intellectus n̄ mouetur nisi a veritate.
 tñ, voluntas a. n̄ at p̄p̄at vel augere veritatem ob̄i vt magis
 moueat intellectum. & voluntas n̄ p̄t mouere intellectum nisi applicando
 illum ad inguientia motiva. 2o intellectum solum moueri a veri-
 tate, vt ab ob̄o, moueri tñ a voluntate, n̄ vt ab ob̄o uidente, sed
 vt ab ob̄o intrinseco impellente, ē determinante, ad assensum circa
 veritatem alicuius. sufficienter sicut n̄ taliter propriam vt solum
 ob̄o n̄m̄t ad assensum secus seclua voluntate, ob̄o e. intellectus du-
 p̄tor proponitur, primo ita vt se solo uideat necessario assensum
 eo q̄ proponitur ab̄i, vlla p̄e falsitatis. 2do ita vt fiat h̄t
 p̄eem veri, h̄t tñ uicem aliquam falsitatis ex alio capite, ē tunc
 intellectus manet indifferens, p̄t tñ determinari a voluntate, vt assenti-
 atur ob̄o proposito sub r̄de veri n̄ attendendo ad sp̄em falsitatis.

confirmatur solutio exemplo, ip̄is voluntatis cui ob̄o
 aliquando proponitur solum sub r̄de boni, tunc voluntas necessa-
 rio amat, aliquando a. proponitur vt bonum cum aliqua r̄de mali,
 ē tunc voluntas ē indifferens, p̄t tñ pro nutu q̄ illud amare, p̄
 bonitatem, vel odio habere q̄ malitiam. sic ergo intellectus manet
 indifferens ad assensum vel dissentium, quando ob̄o proponitur cum
 sp̄e veri ē falsi. coeterum q̄ ip̄e intellectus h̄ ē lib̄er, n̄ p̄t determinare
 suam indifferenciam, p̄t tñ determinari a voluntate vt assentiatur
 vel vt dissentiat, ad utrumq̄ e. h̄t sufficiens motiuum.

Sed contra hanc solutionem p̄t obij q̄to: q̄ voluntas ne-
 cessitatur ad amorem quando ob̄o apparet vt bonum, sicut n̄ apparet
 vt cum magis bonum p̄t pro tunc n̄ apparet r̄de mali q̄t inadvertentiā,
 qui actus dicuntur primo primi. 2o similiter si ob̄o apparet vt
 verum sicut ob̄o uideat, si tñ pro tunc intellectus n̄ attendit ad r̄dem falsi,
 qua p̄t sub̄e, necessitabitur intellectus ad assensum & si motiva fieri
 uba apparet vt n̄ apparet r̄des contrariae, n̄ vidigebit intellectus
 ingratu voluntatis ad assensum fieri.

P̄ admissio antecedenti ē prima conseq: de quo dixi in
 librido h̄o ubi commisi p̄e intellectum aliquando ex solis p̄missis
 proba-

probabilitate necessitari ad assentendum concludi etiam quod ex-
 patum quando h' apparent rades contraria, nego tñ 2am con-
 iunct. Illud e' assensum fidei, nam fidei assensu debet e' deo certu
 e' positivu. excludens foridicnem, aliu' a. motum assentientia re-
 cluso imperio voluntatis h' sufficit q' h' appareat rades contraria,
 sed requiritur etiam ita apparere, motiva, ut observant positivu.
 h' p' e' radem aliquam in contrarium. sicut in exemplo ad ducto
 voluntatis, sicut voluntas necessario a met obit q' apparet bonum
 quando h' attendit ad radem mali, h' tñ fertur necessario ad illud
 amandum super oia nisi positivu. videt clare radem summi boni
 e' q' h' p' haberi alio' malum. sic etiam illecty in predicto casu
 h' assentiretur obit etiam sine impetu voluntatis, h' h' cum secu-
 ritate illa positivu e' firmitate que requiritur ad positivam acti-
 vum.

SECTIO III

Dubitaciones aliquę contra doctrinam precedentem

Dubitatur primo: an regeratur voluntas h' solum ad credendum
 mysterium revelatum, sed etiam ad credendam reveladem, e' ad cre-
 dendum seu dicendum Deum e' primam veritatem. Suppono
 ex disputate prima e' 3. futurum fieri videtur, tres ascensus
 realiter vel virtualiter, scilicet Deus e' prima veritas, Deus revelat,
 Incarnatim & Incarnatō facta e'. Dubitari p' an ad singulos regi-
 ratur voluntas. de 2do quo creditur revelat h' dubito q' exigat
 voluntatem, q' obit e' imo ad illum potissime. videtur peccatorio,
 voluntas, magis illu' nam si semel credas Deum revelat. Incarnatō
 facta, credas Incarnatōem.

De primo ascensu p' e' maior dubitō, q' p' e' ascensus
 exiens, ut diximus disputate prima, quare videtur necessariu impetu
 extrinsecq' voluntatis ut illecty illum eliciat. ceterum ad huc si-
 centum videtur prerquiri piam affectionem q' illecty per illum
 assentiam h' quomocumq' assentit Deum e' primam veritatem ad as-
 sentitur huic obit super oia, ut dictum e' in superioribz, illecty a.
 ubi illecty h' videt e' e' e' Deum e' primam veritatem,
 h' tñ assentiretur cum hoc peculiari modo proferendo illud obit aq'
 obit obit in modo essentia, quare ad h' solum ascensum requirit
 pia affectio voluntatis que magis impetret illu' peculiare obsequium
 illectual. erga veritatem divinam.

Denig

Denique de 3° actus quo credo mysterium revelatum ex vi
 utriusque principij procedentis dicendum videtur h^o exigere novam
 voluntatem praeter voluntatem avertendi principij super oia,
 nam si enim avertendi principij est bonitati illius super oia, h^o potius
 h^o avertendi etiam super oia ipsi conchioni, q^{uod} veritas conclusio negis.
 variare ad veritatem principiorum, si est in aliquo negis conclusioem,
 arguitur bene contra te ad neganda principia, ut sicut si amas finem
 super oia, debet amare unicum medium super oia, alioquin si h^o amas
 medium unicum super oia, sed cum limitate, aliqua, cogoris ad desin-
 scendum etiam a fine, ut aliquo casu est per consequens h^o amas finem
 super oia. sic etiam si conclusioem credis h^o super oia, sed cum aliqua
 limitate, cogoris poita, illa limitate, negare, praemissas, est per conse-
 quens h^o avertendi ois super oia. quando d^{icitur} dico medium unicum
 debere etiam amari super oia, illigitur super oia, praeter ipsum finem
 q^{uod} quem amatur medium, est quando d^{icitur} dico conclusioem credi etiam
 super oia, illigitur super oia, praeter principia q^{uod} qua creditur conclusio.

Dubitatur 2° an requiratur etiam voluntas ad asse-
 rendam illam conchionem, ex principijs, v. g. illam incarnationis ex
 prima veritate est revelatae Dei. Respondeo requiri etiam volunta-
 tem ad iudicandum de bonitate illius prout requiritur ad fidem,
 nam licet huiusmodi illis eadentem cognoscatur, ut ip^{sae} avertentiam
 illi super oia, prout requiritur ad inferendam conclusioem fieri, requi-
 ritur etiam voluntas imperans illum modum iudicandi de illa, est
 prout diximus de avertenti circa primam veritatem Dei, eadem est.
 r^{atio} etiam de assensu circa illam, tam est. dependit assensus conclusiois
 a bonitate illius quam a veritate praemissas, quare, si bonitati illius
 h^o avertentior super oia, h^o potius avertenti firmis conclusio.

Dubitatur 3° de 3° actus: ea saltem de pot^{estate} Dei absoluta, pot^{est}
 aliquid elucere, actum fieri sine impulsu voluntatis. r^{atio} dubitandi
 est q^{uod} motiva de se h^o sufficientis ad movendum intellectum est, nec per Dei
 voluntatem movere poterit, q^{uod} Deus h^o pot^{est} facere q^{uod} intellectus assentiat
 sine motu sufficienti. verius t^{amen} videtur q^{uod}, q^{uod} impetibus in-
 tigentia voluntatis h^o est eo q^{uod} motiva sunt insufficientia, alioquin
 nec ex imperio voluntatis pot^{est} intellectus errare, q^{uod} nec voluntas
 pot^{est} q^{uod} intellectus assentiat sine sufficienti motu, sed tota depen-
 sentia voluntatis nascitur ex eo q^{uod} utrimq^{ue} proponantur motiva
 est manet intellectus indifferens, est ideo requiritur voluntas ad determi-
 nandam eius indifferenciam ad unam partem pot^{est} quam ad aliam,
 ad quam determinacionem sufficit etiam voluntas Dei. sicut licet
 aliquidus ipse intellectus exercetur h^o pot^{est} quam illa ex
 impulsu

impulsu voluntatis, qd in Deo sine mea voluntate existere, quam
quam velit, e hoc modo potest committere indifferentiam mei illi, et
operandum circa me, ubi potius quam illud ad se habebam etiam
speciem. deinde nec requiritur etiam liber voluntas ad hoc ut assen-
sus sit super oia, nam ille motus ascendendi si repugnat se proae-
nat a Deo e concurrente, cum illeto humano ad illum assumam
potius quam ad alium proposito semel obieto sufficiente quantum e
de se ad terminandum talem appetitum, nam licet repugnet illi, tunc
moveri a Deo ad credendum falsum res ipse falsi, si in repugnat se
moveatur a Deo ad credendum verum propositum ut verum hoc assen-
su magis intenso vel intentione graduati vel intentione, subtili,
qd e assentiri suar oia.

Quibitani pt qto: an voluntas requirita ad credendum
obicit ee voluntas libera an sufficiat voluntas necessaria. rui-
tur sufficere aliquando necessaria, nam voluntas requiritur ad tollen-
dam indifferentiam illius e ad imperatorum assensum super oia,
utrumq. a. b. ad bene fit per voluntatem necessariam. Et hoc sufficit
sicut etiam ad assentendum obto probabili vel ad movendam ma-
num ad concurrend voluntas necessaria ac voluntas libera. pt a.
dari voluntas nec credendi necessaria si ponamus honestatem fieri
propioni voluntati sine illa attentione, ad rationem mali qua, et cogi-
tati in actu fieri, tunc e. voluntas si libera, sed ex necessitate ama-
bit e imperitij assensum fieri. Confirmari idem pt. qd aly habitus
supraales si solum concurrunt ad acty liberos, ad etiam ad necessarios,
nam caritas v. g. elicit in patria amorem Dei necessarium, e in via
etiam elicit complacentias e affectiones necessarias, qua praedict
actum dilectionis Dei, e in quibus magna ex parte consistit auxilium
supraale proveniens; cur ergo similiter habitus pia affectionis
si poterit elicere voluntatem necessariam credenti qua posita se-
gulatur assensus fieri?

Ego in h. addeq. concedere actum fidei ortum ex sola vol-
untate, necessaria, nam licet auctores expressi si negent, qd si aliter
pant hanc questionem, ocs in videntur supponere contrarium imo
e Patres e Concilia dum in vrium docent actum fieri e meritorem.
deinde si semel daretur acty fidei ortus ex sola voluntate necessaria,
si est cur si potest ex illo excitari voluntas ad habendum verum actum
liberum contributionis, nam licet voluntas credendi est necessaria ex
deferre attentionis ad malum, contributio in potest ee libera, qd potest ee
alteris ad difficultatem contributionis seu ipsy obedi, licet si est atten-
tio ad difficultatem fidei, e per consequens potest peccator iustificari

si ne

ime, suo libera. Consequens a. videtur Et contra. Present. ubi supra
 postulans fidem liberam ad omnem iustificationem. nec obstat ibi hanc
 numerari alias suppositiones quae nec regulariter interveniunt, si
 in istis, iniquis, obstat, quia fides est dispositio semper requirita,
 ut ex scriptura et Patribus videtur supra, fides a. simpliciter habet
 nec supponit pro actu necessario sed solum pro libero, sicuti cum
 dicitur postea contritione. hominem infallibiliter iustificari, si accipit
 contritione prout est extendi ad dilectionem Dei necessariam, sed
 solum pro contritione libera qua sola dicitur simpliciter contritio.

Confirmatur: quia proponit hominem qui per peccatum here-
 sis perdidit fidem, habet postea voluntatem necessariam credendi fidem
 necessariam, et ex ipsa fide, prodeat in contritionem liberam, esse hic
 indicatur, et per consequens recurrens habitum fidei sine fide
 libera, quia videtur talis absurdum, quia nisi hoc in consuetudine ad huc fidelis
 negatiter loquendo, voluntaria. e. et libere, negatis fidem, quam postea
 habere, sed necessario confertur, et, quare, sicuti peccator qui postea et
 pot actu necessario amoris Dei, si dicitur moraliter loquendo
 diligens et amicus Dei, quia si retractavit liberam voluntatem,
 si neg illi diceretur fidelis sed potius infidelis, quia ex priori heresi
 paratus videtur ad negandam iterum fidem, ex fide. a. necessaria
 in videtur perire de profetionem fidem quando proponatur cum
 libertate et aduersaria. Et dicendum est illam non habere fidem
 sufficientem ad contritionem. Et nec propriam fidem, quia propria fides,
 sufficientem videtur ad contritionem, cum proponat Deum in me.
 amabilem, et pot dari libertas requirita ad amandum et non amandum
 Deum.

Dicendum ergo videtur assensum elicitum ex vi illius
 voluntatis necessaria non esse vere et proprie actum supernaturalis fidei,
 de qua scriptura et Patres loquuntur, fides est. sine qua impossibile est
 placere Deo et quae requiritur ad iustificationem, et assensu voluntarius
 elicitus etiam contritio et alia dispositiones requiruntur semper
 assignatur pro actu libero non pro necessario, quare licet actus fidei
 sit actus elicitus, quia tamen est voluntarius et necessario dependet a voluntate,
 convenit cum actibus ipsius voluntatis in hoc, quod semper supponat
 pro actu libero, illi ergo assensu qui non est liber, casualis, et per con-
 sequens non sufficiens ad contritionem supernaturalem. ratio autem. cur magis
 contritio fidei exigatur libera, quam alia cognitiones requiruntur,
 et conversionem peccatoris, peccatis et cogitatio evidens inobediens
 et alia similes, ea videtur esse Deo voluit hominem disponere se
 per cooperationem liberam ad iustificationem, quare sicut voluit dare
 habitum

habitu gratia sine cooperacione & dispositione libera procedent ex parte hois, sic potuit concurrere ad actum suum vel habitum sine dispositione libera ex parte hois, qua libera velit credere, & gra. Mety quoad fieri pot subiecta se & voluntaria ad libere vinum spiritua- lem, sicut cocus ille. Evangelicus h antea vivit quem interrogatus a Chrō quid vellet respondit. Dne. ut videam. alia vero cogitationes, imaginaciones, & affectiones, qua ex naa. na. h possent ad alia priori voluntate, etiam si sint necessariae, possunt esse regulabiles & disponere, ac praevire ad iustificationem.

Peccat: quis sit voluntas illa, credendi h sit necessaria res libera, h tñ cum plena deliberacione, eo qd difficultas credendi non cognoscatur pfecte, sed cum imperfecta quadam deliberacione. videtur e. hoc semiplena libertas sufficere ad actus regulabiles & ad meritum aliquod de condigno, sicut in actu malo sufficit ad demeritum, ali- quia si actus boni cum semiplena deliberacione, h est regulabilis, h est meritorij usque ad ultimum sententiam in ma. de merito, qd videtur verum, cum illi hant voluntatem & placeant Deo, sicut actus malus cum semiplena deliberacione, dupliat Deo & meretur poenam de condigno.

Et transeat actus semiplena liberos in alijs materijs & virtutibus e. regulabiles & meritorios, qd h videtur negari cum insufficienti fidei; coeterum in ma. fidei verisimile est actum semiplena liberos h est regulabilem pp. rationem supra positam, qd scilicet in peccatore imo & in heretico ille actus sufficeret ad excitandum actum contritionis pfecte liberos, ut supra vidimus, & per consequens ad pfectam iustificationem & recuperacionem etiam habitus fidei, qd videtur difficile, tum qd hic hoc per hauriendi imperfectam retractacionem haretis h est pfecte, sicut moraliter loquendo, sicut nec peccator qui cum semiplena libertate, diligeret Deum converteretur ad Deum, tum etiam qd scriptura & consilia exigunt fidem simpliciter & absolute ad iustificationem, illa a. h est fides simpliciter deo imperfecte, sicut nec infidelitas cum semiplena libertate, est infidelitas simpliciter sed secundum quid, nec defectus peccati cum semiplena libertate, sufficeret ad iustificationem, eo qd consilia exigunt contritionem simpliciter, illa a. h est contritio simpliciter deo secundum quid & valde insufficientis, ut cum Francisco Zammel. notavit. Prando in imam. 2da tract. 3. de gra. ^{repet.} ^{demus} ^{repet.} num. 6 ubi concedit etiam eiusmodi actus sufficere ad augmentum meriti, h tñ ad iustificationem. ne ergo Deum ex illo actu fidei excitandi in peccatore actum contritionis pfecte liberos, debemus dicere fidem

fides supradictam non habere vim ad eliciendum actum nisi affectu
et plene liberum, nisi velis fortasse fides propter quidem elicitur in
quibusdam cum semel in libertate, in peccatore. Et qui ex actu fidei pro
indone in contritionem et iustificari non concurrit Deum ad actum
fidei nisi plene liberum, ne regatur iustificatio sine fide simpliciter
et absolute libera.

Quies: & non poterit dari actus charitatis, supernaturalis cum
semplena libertate, ne forte peccator iustificetur per talem dilectio-
nem. De negando sequetur, quia ille actus licet sit supernaturalis et in pecca-
tore, non est sufficienter dispositio proxima ad iustificationem, sed habet ce-
teris aut bonis operibus peccatoris, quibus mercatur de congruo auxilio
utinam ad perfectam contritionem, et ideo sine inconuenienti poterit
dari ille actus in peccatore; at vero actus fidei non datur licet sit semi-
plene liber, potest sufficienter moueri ad perfectam contritionem, quod est
inconueniens, quia iustificaretur homo sine fide simpliciter, et ideo nega-
mus talem actum referri saltem in peccatore.

Quibitum pro 5to. an voluntas imperans assensum fidei
sit semper bona. Res breuiter affirmatur, cum suarex in fronte dicitur.
6. act. 7. num. 8. et alij conuicti. Propter ino ex Cordis exigentibus
semper gratiam Dei ad volendum credere. Arriano 2. con. 5. in
istis verbis: si quis sicut argumentum ista etiam in istum fidei ipsum
involuntatis affectum habet gratiam domini, in e. per inuicem spiritus s.
corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem et ceteris na-
turalibus notis in e. dicit, Aplicis dogmatibus aduersarij probatur et c.
idem habet an. 6. et 7. et facit Conul. Mileus. cap. 4. Colebinus
Dase etc. de Episc. Gallie cap. 9. vix ad 12. hujusmodi proestum
lib. de spiritu et libro cap. 23. et 24. et 9. 2. ad simplicianum. Pro-
per et Hilary in captiua hugubynum, quae habent ante librum de
practi. nate. H. Fulgentis de inc. artic. cap. 12. et alij PP. conuicti,
quorum plura loca referuntur in annotat. 20. consoria ad Cassianum.
ex quibus actus condat voluntatem istam esse bonam, alioquin sine gratia
Dei potest haberi.

Ratio vero congruentia duplex est. prima, quia fides
diuina ex natura sua est cultus et obsequium illuduale, quod exhibens
Deo per intellectum subiungendo illam Deo, prout illud Pauli: captiuantes
Intellectum in obsequium fidei, quare licet assensus fidei prout est cog-
nitio puram potest imperari per aliquam voluntatem inferioram,
quatenus tamen est cultus Dei, potest necessario imperari a voluntate
bona et honesta, quia ut sic est actus honestus, et per consequens debet par-
ticipare honestatem a voluntate honesta, a qua imperatur.

2da

2da. ratio est quia si fuerit per meritum totus meriti Christiani, ut late
 probatur in tractatu de gratia, voluit itaque Deus principem meritum
 semper esse meritum fidei, id hoc, a. requiritur si fides sit semper honesta,
 atque non deperit meritoria, si sit verus et honestas nisi imperetur a volun-
 tate bona, unde non vult Deus conuenire ad omnium fidei omnium sup-
 naturalem nisi quando praeceperit voluntas honesta imperans illum.
 Dubitabis obto. a quo habitu oriatur voluntas impe-
 rans fidem. De hoc uterque procedere ab habitu infuso specialis vir-
 tutis respicientes formaliter honestatem quae apparet in assensu ad
 revelationem diuine sufficienter procedente, et in his subiicendo electionem
 diuinae voluntati attendendo ad infusam dei auctoritatem, cui
 hoc subiectio et reuerentia intellectualis debetur, sed motiua cum sit
 honestissima, non est nisi per terminam, specialem virtutem
 infusam, quae facit verum poterit ad Religionem, haec non sit eadem
 cum Religionem.

SECTIO III

Utrum omnes actus fidei sint meritorij?

Resolutio factus erit ex principio positio, et ex his quae conueni-
 trantur in materia de Merito. In primis ergo scdm est meritoria
 praesumendo a merito de condigno et de congruo certum est et per
 expressa scripturae testimonia. Genes. 15. credidit Abraham Deo et
 reputatum est illi ad habitum. 2. ad Tim. 4. fidem seruasti in reli-
 gione proposita est tibi corona iustitiae etc. ad Hebr. 11. ubi dicitur
 per fidem Abraham preparasse Patriam aeternam civitatem et per fidem
 accepit et remissionem. Ioan. 20. beati qui non viderunt et credide-
 runt. Luc. 2. beata quae credidisti. Cypricus epist. 6. lib. 4. ubi ait
 Deum in die iudicij mercedem fidei et deuotionis exsoluere. Augusti-
 nus tract. 68. in Ioan. post meritum late probat fidem colligere meritum
 et rarum mansiones in caelo.

Contra hanc veritatem videntur sensisse in primis aliqui
 Philosophi Gentiles qui nihil credendum putabant nisi quae rationibus
 probarentur, neud. v. Platone, refertur postquam legit Genesis dixisse:
 bone ait barbarus si probasset. et j. ad Corinth. Iudaei signa quaerunt
 et Graeci sapientiam petunt. hunc etiam errorem tenuerunt Manichei,
 qui teste hugo dicebant vanum esse credere quae non videntur nec
 manifesta habere probantur, idem tenet postea Petrus Abailardus teste
 Bernardo epist. 190. Bernardus etiam Breuensis, ut referunt Sanchez pmo

Monar-

Monarchia anno Dni 1559. & Senebradis 2. Chronographia ango
Dni 1559. contra hunc errorem scripsit late Augustus lib. de viti-
tate mendaci & tract. 27. in Ioan. & Septa. 155. ad Dionorum, & libro
de fide rerum inuisibilium cap. j. 2. & 3. videtur etiam Paulus
in Eupomium prope finem. Gregoris hom. 26. in Euangelia. Ber-
nardi loco citto. qui pluribus rationibus vilitatem credendi demonstros.

Hoc ergo supposito dicendum e primo siem hois
iusti e meritum etiam de condigno vita aeterna. haec e certa
& videtur potissime a s. Thoma in presenti art. 9. qui magis videt
agere de merito condigno quam de congruo, vt constat ex solutioe ad
primam. ratio s. e clara, qd oes actus boni e congruales christi ab
hoie iusto et meritorij vita aeterna, vt constat in mda de merito &
actus fidei eligit ab hoie iusto erit etiam meritorij de condigno.

In quo adverte actum fidei cum sit actus illeq e h sit foeliter labor
et solum denominatur a voluntate imperante, h e etiam meritoria
foeliter s. denominatur a voluntate, tota, e. ratio meriti foeliter com-
petit voluntati imperanti respectu cuius h se actus fidei, sicut actio
externa respectu interna, i. e. qd sit vt ad hoc mdaam meritum
penam referat qd alicuius illeq sit realis vel supradialis, imo nec qd
sit actus fidei vel erroris qd deceptionem proponat, dum mdo h on-
atus ex gra voluntatis affectione habeat eam meritum ceteris
paribus. imo in assensu alicuius opinionis quam ex gra aliqua
voluntate admittit, reperitur etiam meritum de condigno, qualis e
assensu quo exstimaui Romam Virginem fuisse conceptam sine
peccato originali, voluntas e. huius assensu laudabilis e & meritoria,
alioquin ille assensu h ead mda voti proet se facto videmus e, & minus
modi votum a Praelato Eccliae passim e laudari e admitti.

Quod dicitur qd an primus actus fidei per quem disponitur
ho ad iustificacionem in ipso instanti quo iustificatur sit meritorij
de condigno vite aeterna per gratiam qua tunc infunditur. eadem
e qualto de ipso actu contritionis e de alij dispositionibz tunc exis-
tentibz, de quibz coius sentia affirmat, veriorum tñ existimo partem
negantem, de qua alibi latius dixi.

Quo ddo. Actus fidei christi a peccatore et meritorij
de congruo in ordine ad iustificacionem. haec e expressa sentia Augustini
multis in locis. epta. 105. remissio, inquit, peccatorum h e sine ali-
quo merito, nam spes illam impetrat. & epta. 106. si quis, inquit, p-
duat qd gratiam bene operanda mereatur, negare h potius. e de pecc-
e in hac. B. cap. 2: quis dicit, inquit, eum qui inchoat credere,
nihil mereri a Deo in quem inchoat credere. idem docet Ius
Proper

III

margin notes on the left edge of the page, including the word 'meritorij' and other illegible text.

Propter contra Cassianum cap. 5: n̄ illius meriti, inquit, haberi potest
petentis fides. & primo de vocat. gentium cap. 7. b. de inquit,
bonum meritum ab imbro fidei & bonam vni. r̄. d̄. q̄. f̄. etiam
in peccatore & alius bonus e. eundem ordinis regularis eam ipsa
iustificat. & h̄t proportionem ad meritum d̄. congruo ipsa gratia
iustificationis.

Contra hanc controverſiam e. difficilis locus Tridentini
sess. 6. cap. 8. ubi dicitur ideo hominem iustificari gratis, q̄ nihil
eorum que iustificationem præcedunt in se fides sua, opera, ipsam iusti-
ficationis gratiam promeretur. hoc testimonium solet multipliciter
explorari in materia de merito. Valentia ibi dicit. 8. q. 6. & alij negant
om̄ meritum de congruo respectu iustificationis, sed videtur e. hanc
contra Augustinum & Propteram supra adductos. Alij dicunt locali-
um loqui de iustificatione. Nonnulli sumpta gratia iustificationis etiam fide
a qua incipit gratia iustificationis, e. ante iustificationem in hoc sensu,
autem verum meritum e. n̄ præcedere meritum de congruo, q̄ gratiam
iustificationis prout incipit donum fidei & præcedit ipsa fidei, qui
motus loquendi n̄ videtur alienus ab Augustino & Concilio Melanenſi.
coherens videtur alienus a Trid. in quo iustificatio sap. e. d̄. h̄t
a fide tanquam a dispositionibus præcedentibus, sic e. sap. cap. 7.
in eadem sess. dicitur de fide & alijs præcedentibus actibus hanc dispo-
sitionem seu preparationem iustificationis ipsa consequitur, q̄ idem
habetur eam. 4. & 9. & alibi passim. Et cum capite 8. dicitur
idem que præcedit n̄ promereri gratiam iustificationis, sermo etiam
e. de iustificatione prout conditionantur a fide.

Pro eo alij melius dicunt ubi exacti solum meritum de
condigno, q̄ e. meritum simpliciter, h̄ vero meritum de congruo, q̄ n̄
e. meritum simpliciter sed solum secundum quod. ad hoc e. ut ali-
quid dicatur dari gratis, sufficit n̄ dari intuitu alienius meriti de
condigno, hec dicitur, alienius meriti de congruo, nam gratia que impe-
trat illud donum, h̄t r̄dem aliquam meritum de congruo, e. in h̄ tollitur
q̄ donum quibrequens datur gratis e. ut vera & propria gratia, imo
ex ipsa oratio qua petitur arguunt Patres ad probandum donum q̄
petitur e. q̄ veram gratiam. si dicunt Patres Concilij Carthagenensis
Ep̄. ad Innocentium: triō clarissima e. gratia testificatio. Quod e. q̄
donum datur intuitu alienius meriti de congruo, h̄ tollitur q̄ datur
vere gratis.

Dices: si domus aliqua cuius valor ut pro datur pro pro
n̄ datur gratis, licet h̄ datur pro pretio condigno & licet gratia iustifi-
cationis h̄ datur pro merito condigno, h̄ t̄ datur gratis si datur intuitu
alienius

alicuius meriti. Et negando neg. qd illa deam pro quibus datur
 donus, nec si sit pretium condignum ad equatum, si tñ pretium con-
 dignum partiale, hoc e. partē donus vel pari partē condigni totus
 donus, sed, veri fides pullo modo e pretium condignum neg etiam par-
 tiale. nix suis peccatis, qd a. hē pretium condignum n e simpliciter
 pretium, q per consequens simpliciter datur iustificatio sine pretio e
 gratis.

Dicitur iterum. Et hęc prima grā, daretur intuitu operi
 procedentium ex ^{his} nā, n dicitur tollitur rāo grāe, sicut nec tollitur
 a iustificacōe. rāo grāe eo qd datur intuitu fidei precedentis. Et negando
 seq. nam si grā daretur intuitu operi nā, sequeretur ipsam grām
 habere aliquam proportionem cum illo opere, et per consequens ipā n e
 in ordine grāe proprie dicta, sed in ordine nā, atq. ideo n e proprie grām,
 nō ergo grāe tollitur vel ex eo qd datur qd meritum condignum, vel ex eo
 qd datur qd meritum etiam de congruo mere nā, si tñ ex eo qd datur qd
 meritum congruum iuxtaale, quales e fides. de hoc tñ latē dixim, in
 Tractatu de grā.

Thomas in pñti hac q. 2. art. 10. quærit an rāes,
 intuitivæ ad ea quæ sū fieri minuant meritum fidei, e. respōdēt rāoīs
 quæ antecedunt voluntatem credendi minuire, eas vero quæ consequunt
 auxilio, potē meritum, qd procedunt ex maiori effectu ad fidem. ut hęc
 resolutio clarior sit omnibus alijs sententijs distinguam duplex genus
 rāoīm ad fidem. alia e. qd quæ per alia mediā perveniunt veritatem
 obli revelati, ut cup. Philosophus hē rāoīs nāales quæ ostendunt exis-
 tentiam Dei, vel aliquid aliud revelatum per fidem. alia sū rāoīs
 quæ ostendunt veritatem revelatis seu obli fieri e. rāoīs revela-
 tum.

Si ergo urmo sit de priori genere rāoīm illæ vel sū
 antecedentes voluntatem credendi vel consequentes. antecedentes
 dico illas quæ aliquomodo influunt in voluntatem credendi saltem
 per accidens e. removendo, prohibens, qd. facilius credam, per fidem obli
 qd aliud constat per demonst. rāoīm, vel etiam per rāoīs e. congruen-
 tias probabiles, huiusmodi ergo rāoīs antecedentes cōteris paribus
 minuant meritum fidei, qd minuant difficultatem fieri, quare nec
 qui servat iustitiam nāe vehementer tentatōe ad factum nix meretur
 cōteris paribus, quam qui hē vehementer tentatōem, sic etiam in pñti.
 advertit tñ optime. Thomas hē ideo fidem hoīs docti e. maioris vng
 e. maioris meriti, qd hęc rāoīs quæ hē pñconclū. minuant diffi-
 cultatem, inveniunt tñ alias rāoīs e. argta. contra fidem quæ hē occurrunt
 rāoīs e. quæ argunt etiam fidei difficultatem.

Et vero

At vero moti consequentes dicuntur quas aliquis ex voluntate credendi & affectu ad fidem inquirat & inveniat ad potentiam veritatem reuelatam habet etiam naturali vel alia via, & huiusmodi rationes possunt cooperari in ordine ad meritum voluntatis precedentis, respectu cuius dicuntur consequentes & eius meritum augent saltem arguitur, quatenus inuestigatis harum rationum arguitur maiorem affectum ad credendum. vel possunt comparari in ordine ad aliam voluntatem credendam consequentem, respectu cuius eisdem rationes si potius antecedentes, quatenus remouent prohibens & minuunt difficultatem credendi, quatenus respectu huiusmodi voluntatis minuunt etiam meritum fidei ceteris paribus.

Autor dicendum est de deo genere rationum, quae tenent ad ostendendam existentiam reuelatis vel inchoatam mysterium, quae si sint maiora, motiva, ut rationes, supra ea, quae exurgunt & suffragantur in credendum est sic antecedentes voluntatem credendi, partim qui actiones minuunt, partim augent pro se meritum fidei; minuunt quidem quatenus minuunt difficultatem fidei; augent vero quatenus tenent maiorem obligationem ad credendum, & generem ceteris paribus quod maior est obligatio praecipui, est magis honoratus & actus pro quo differunt haec rationes ab aliis prioris generis, quia illa si tam obediunt obligationem maiorem credendi, quae tollunt difficultatem extrinsecam fidei ob artem contrariam, ideo potius si augent meritum, sicut carentia tenentis ad furtum si tam potius maiorem obligationem sustinet, quam tollit difficultatem, ideo si auget imo minuit meritum sustinet; at vero ista rationes mouent ad fidem obediendo magis honestatem & debitum ipsius fidei, sicut cogitatio maioris honestatis sustinet conduceret ad maius meritum operantis circa eius obitum.

Denique si eisdem operatio rationes sint consequentes hoc est procedant ex prioris voluntate credendi, quae quis excitatur ad videndam maiora fidei motiva, possunt quidem arguere magis meritum prioris voluntatis, quatenus ex maiori affectu ad res fidei tenent illas magis inuestigare, sed laudabile est, in illa illud Canticum. 2. q. qui eludat me vitam aeternam habebunt. vel pro hoc procedat ex aliqua dignitate & tarditate ad credendum, ex qua descendat quis maiorem motiva, hoc reprehensibile est inata illud deus quod nisi signa operum videritis, non creditis. & tunc arguitur in illa voluntate si volumus meritum, sed etiam aliquando culpa pro rationi vel minori promptitudine ad credendum sine maioribus motiuis. si vero haec notantur & rationes consequentes comparantur respectu voluntatis alterius sequenti, si iam erunt antecedentes respectu illius, ut notandum, & per consequens

consequens partem augebunt metotum, quatenus magis obediunt de- 78.
 titum credendi; & partem minuent, quatenus minuunt difficultatem
 fieri, & augendo intererunt culpa, si voluntas taliter acquiescat
 illis motibus ut parati sit ad h. credendum, q. minora etiam sunt
 sufficientia. Dixi a. scilicet ceteris paribus, q. contingere potest ut id q.
 ratio minuat de merito, q. minorem difficultatem, compensetur ali-
 unde ex maiori intentione, qua ab illa difficultate operemur, vel ex
 promptitudine qua parati est non ad credendum etiam si h. sunt tot mo-
 tibus vel tot motus nec tolleretur difficultas.

DISPUTATIO V

De Confessione externa Fidei.

Postquam egimus de actu interno fidei tam quoad intellectum, quam quoad
 voluntatem, sequitur agere de actu externo seu de confessione, & con-
 fessione externa fidei, de qua S. Thomas in presenti q. 3.

SECTIO I.

Quae sit praecipua Confessione externa Fidei?

De hac materia, qua moralis est, dicitur Thomas Sanchez in Decalogo
 lib. 2 cap. 4. nos breuiter naturam praecipui explicemus. & ita inplex
 praecipuum, alterum negativum h. negandi fidem, alterum affirma-
 tivum fidem profiteri, confitendi, istud obligat semper & pro semper
 contra aliquos haereticos, quos refert Salentia in praecipui q. 3. punct. 2.
 & constat ex Matth. 10. qui negaverit me coram hominibus negabo eum
 coram Patre meo, ubi aperte ex August. h. solum negari h. in quan-
 do aliquis dicit Christum h. esse Deum, sed etiam quando negat se esse Chris-
 tum vel discipulum Christi, Petrus sc. h. negavit Christum divinitatem,
 sed negavit se esse discipulum, & tunc gravissime peccavit h. solum q.
 peritium in 3tia negavit adire verbum, sed etiam q. negarem com-
 plicem in quibus prioribus.

Solent probari contrae malitia huius negationis: q. qui negat
 factum consequenter dicit Deum esse fallacem qui eam revelavit. hoc
 tñ resp. h. videtur firma, primo q. ille sicut simul negat se a Deo
 revelatum, & per consequens adhuc concedit Deum esse summam veracem.

de vide.